

03.05.2016

Lsp/2

§ 159

Kaupunkisuunnittelulautakunnan esitys Kruunusillat-hankkeen Laajasalon raitiotieyhteyden yleissuunnitelmaksi

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Hankenumero 0855_1

Esitys

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle Kruunusillat-hankkeen raitiotien yleissuunnitelman hyväksymistä.

Lisäksi lautakunta päätti antaa vuorovaikutusraportin mukaiset vastineet esitettyihin lausuntoihin ja mielipiteisiin.

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö
Reetta Putkonen

Lisätiedot

Niko Setälä, liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu, raitiotie, puhelin: 310 37031
niko.setala(a)hel.fi
Ulla Kuitunen, projektipäällikkö, kaavoitus, puhelin: 310 37293
ulla.kuitunen(a)hel.fi
Ville Alajoki, projektinjohtaja (rakennusvirasto) hankesuunnittelu, puhelin: 310 39848
ville.alajoki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Sijaintikartta](#)
- 2 [Yleissuunnitelmaraportti](#)
- 3 [Liikenteen yleissuunnitelmat](#)
- 4 [Hankearviointiraportti](#)
- 5 [Kustannusraportti](#)
- 6 [Alustava hankesuunnitelman tiivistelmä](#)
- 7 [Vuorovaikutusraportti 26.4.2016](#)
- 8 [Raide-Jokerin ja Laajasalon raitiotieyhteyden kaupunkitaloudellinen arviointi](#)
- 9 [Kruunusilltojen laajennettu hankearviointi](#)
- 10 [Mielipiteet](#)
- 11 [Lausunnot](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Helsingin seudun liikenne

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai

03.05.2016

Lsp/2

täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Liite 7

Liite 8

Liite 9

Ne mielipiteensä esittäneet, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 7

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Kruunusillat-hankkeen tavoitteena on järjestää kasvavalle Laajasalolle sujuva ja kilpailukykyinen joukkoliikenneyhteys kantakaupunkiin sekä kytkeä alue joukkoliikenteen runkoyhteydellä seudun joukkoliikennejärjestelmään.

Kruunusillat-hanke käsittää Helsingin keskusta-alueen ja Laajasalon välisen raitiotieyhteyden sekä sen rakentamiseen ja käyttöön liittyvät järjestelyt. Uusi noin 10 kilometriä pitkä raitiotieyhteys on suunniteltu Helsingin keskustan, Hakaniemen, Nihdin, Korkeasaaren, Kruunuvuorenrannan ja Yliskylän välille. Raitiotien lisäksi yhteysvälille rakennetaan pyöräliikenteen baanayhteys sekä kävelyteitä. Uudet rata-osat toteutetaan pikaraitiotiemäisenä, mutta kuitenkin yhteensopivana nykyisen raitioverkon kanssa.

Raitiotien yleissuunnitelmassa määritellään raitiotieyhteyden reitti ja sen vaatimat järjestelyt sekä arvioidaan hankkeen toteuttamisen vaikutuksia eri näkökulmista. Yleissuunnitelma toimii pohjana hankesuunnitelmalle, jossa kuvataan hankkeen toteutusvastuut, -järjestys ja -aika-aulu. Hankesuunnitelma on kokonaiskuvaus toteutettavasta hankekokonaisuudesta. Hankesuunnitelmaa on laadittu samanaikaisesti yleissuunnitelman kanssa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt Kruunusillat-hankkeen raitiotien yleissuunnitelmasta tarvittavat lausunnot. Lausuntojen tiivistelmät ja niiden vastineet on esitetty liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa.

Raitiotien yleissuunnitelma käsitellään kaupunkisuunnittelulautakunnassa. Hankesuunnitelma käsitellään yleisten töiden lautakunnassa ja HKL-liikelaitoksen johtokunnassa. Raitiotien yleissuunnitelma ja hankesuunnitelma viedään samanaikaisesti kaupunginhallitukseen ja kaupunginvaltuustoon. Ne muodostavat yhdessä kokonaisuuden, josta kaupunginvaltuusto aikanaan päättää.

Kruunusillat-hankkeen toteuttaminen vaatii myös asekaavaojen, liikennesuunnitelmien ja katusuunnitelmien hyväksymistä koko yhteyden osalta.

Kruunusillat-hankkeen toteuttamisesta vastaa rakennusvirasto yhdessä HKL-liikelaitoksen kanssa.

Esittelijän perustelut

Yleissuunnitelman sisältö

Laajasalon joukkoliikenneyhteyden vaihtoehtoisista liikennemuodoista sekä yhteyksistä on laadittu vuodesta 1999 alkaen useita suunnitelmia ja tarkasteluja sekä tehty useita jatkosuunnittelua ohjaavia päätöksiä.

Tehtyjen selvitysten ja päätösten perusteella kaupunkisuunnitteluvirasto on yhdessä rakennusviraston ja HKL-liikelaitoksen kanssa ryhtynyt laatimaan Kruunusillat-hankkeen raitiotien yleissuunnitelmaa.

Yleissuunnitelma sisältää raitiotien suunnitteluperiaatteet, raitiotien tutkitut linjausvaihtoehdot ja niiden keskinäisen vertailun, esityksen raitiotien linjauksesta ja reitistä, raitiotien ja sitä täydentävän bussiliikenteen linjaston kuvauksen sekä esitetyn ratkaisun vaikutusten arvioinnin.

Yleissuunnitelmassa esitetään toteutettavaksi uusi raitiotieyhteys keskustan ja Laajasalon välille. Uutta raitiotietä hankkeessa rakennetaan noin 9 kilometriä.

Uuden yhteyden myötä on suunniteltu perustettavaksi kaksi uutta raitiolinjaa: Rautatieasema-Yliskylä ja Kolmikulma-Haakoninlahti. Yliskylän linjaa liikennöidään noin 45-metrisillä kaksisuuntaisilla raitiovaunuilla 5-10 minuutin vuorovälillä. Haakoninlahden linjaa liikennöidään noin 30-metrisillä raitiovaunuilla 10 minuutin vuorovälillä.

Rautatieasemalta Yliskylään kulkevaa linjaa varten rakennetaan uusi päätepysäkki Kaivokadulle rautatieaseman eteen nykyisen raitiotien rinnalle. Kolmikulman linja kulkee nykyisiä kiskoja pitkin rautatieasemalle. Rautatieasemalta linjat käyttävät nykyisiä kiskoja Hakaniemeen asti.

Uutta rataa toteutetaan Hakaniemestä eteenpäin. Uusi rataosuus kulkee Hakaniemestä Merihaan kautta uutta siltaa pitkin Nihtiin ja sieltä Finkensiltaa pitkin Korkeasaareen. Rata jatkaa Korkeasaaren pohjoisrantaa Kruunuvuorensillalle ja edelleen Kruunuvuorenrantaan. Kruunuvuorenrannassa rata haarautuu; toinen haara päättyy Haakoninlahdelle palvelen Kruunuvuorenrantaa, toinen haara jatkaa kohti Yliskylää. Yliskylässä rata palvelee Yliskylän tulevaa keskustaa ja keskuksen pohjoispuolella olevaa nykyistä asutusta. Raitiotien päätepysäkki sijoittuu Reposalmentielle siten, että raitiotien jatkaminen Vartiosaareen on mahdollista. Reposalmentien päätepysäkin läheisyyteen varaudutaan toteuttamaan raitiovaunujen säilytysvarikko.

Yleissuunnitelman yhteydessä vertailtiin kolmea raitiotien reittivaihtoehtoa rautatieaseman ja Nihdin välillä: Aleksanterinkadun ja Pohjoisrannan kautta, Liisankadun kautta ja Hakaniemen kautta kulkevia linjauksia. Hakaniemen kautta kulkeva linjaus osoittautui parhaaksi vaihtoehdoksi liikennejärjestelmällisten vaikutusten, kaupunkirakenteellisten ja -kuvallisten vaikutusten sekä edullisimman kustannuksen vuoksi.

Yliskylässä raitiotien linjaus perustuu Laajasalontien bulevardin periaatesuunnitelmaan. Linjausta tarkennetaan Yliskylän alueella kaavoituksen edetessä.

Hankkeen yhteydessä toteutetaan myös pyöräilyn ja kävelyn yhteyksiä. Pyöräliikenteen laatukäytävä, baanayhteys, toteutetaan Hakaniemen ja Kruunuvuorenrannan välillä raitiotien reittiä seuraten. Baanayhteys liittyy muiden hankkeiden yhteydessä toteutettaviin tai olemassa oleviin pyörätieosuuksiin Hakaniemen sillan kohdalla ja Kruunuvuorenrannassa. Samalla toteutetaan jalkakäytävät kaikille siltaosuuksille ja Korkeasaaren alueelle radan varrelle.

Kruunusillat-hankkeen rakentamisen kustannusarvio on 259,2 miljoonaa euroa (MAKU-indeksi 110,6, huhtikuu 2015). Kustannusarvio sisältää raitiotieyhteyden vaatimat katu- ja ratarakenteet ja liikennejärjestelyt, sillat ja Korkeasaaren uudet rantarakenteet. Hankkeen kustannukset ja niiden jakautuminen eri osa-alueille on esitetty liitteenä olevassa kustannusraportissa. Investointivastuu jakautuu rakennusvirastolle (97,1 M€, 37 %) ja HKL-liikelaitokselle (162,1 M€, 63 %). Kustannusarvio on esitetty tarkemmin liitteenä olevassa kustannusarvioraportissa.

Infrastruktuuri-investointien lisäksi tarvitaan investoinnit raitiovaunukalustoon (18 uutta 45-metristä ja 7 uutta noin 30-metristä vaunua) noin 75–80 miljoonaa euroa ja raitiovaunujen säilytysvarikkoon noin 20–25 miljoonaa euroa. Kalusto- ja varikkoinvestoinnit ovat osa raitiotien liikennöintikustannuksia. Raitiotien liikennöintikustannukset ovat noin

13,3 miljoonaa euroa vuodessa. Kalusto- ja varikkoinvestoinneista vastaa HKL-liikelaitos.

Hankkeen toteuttaminen voi alkaa vuonna 2018, jos rakentamispäätös tehdään vuoden 2016 elo-syyskuun aikana. Koko keskustan ja Laajasalon välisen raitiotieyhteyden arvioidaan olevan valmis vuoden 2025 loppuun mennessä. Valmistumisajankohtaan voi vaikuttaa mm. Hana-saaren voimalatoiminnan päättymisen tarkempi ajankohta.

Yleissuunnitelman vaikutukset

Raitiotien yleissuunnitelman yhteydessä on arvioitu hankkeen toteuttamisen vaikutuksia eri näkökulmista. Vaikutuksia on arvioitu suhteessa liikennejärjestelmään ja saavutettavuuteen sekä kaupunkirakentamiseen. Lisäksi on arvioitu hankkeen kaupunkitaloudellisia vaikutuksia ja tehty liikennehankkeen kannattavuuslaskelma. Vaikutuksia on arvioitu yleissuunnitelman lisäksi liitteenä olevissa hankearviointiraportissa, kaupunkitaloudellisessa arvioinnissa ja laajennetussa hankearvioinnissa.

Valmisteilla olevassa Helsingin yleiskaavaehdotuksessa tavoitellaan raideliikenteeseen tukeutuvaa verkostokaupunkia, jota Kruunusillat-hankkeen raitiotieyhteys toteuttaa. Hanke toteuttaa myös yleiskaavaehdotuksen ja kaupungin strategiaohjelman (2013–2016) tavoitteita kestävien kulkumuotojen edistämiseksi.

Uusi raitiotie on vahva osa seudullista joukkoliikennejärjestelmää ja se kytkeytyy tiiviisti nykyiseen raideliikenteen verkkoon. Raitiotie lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä ja kulkumuoto-osuutta etenkin Laajasalon alueella. Matka-ajat Laajasalosta keskustaan lyhenevät merkittävästi verrattuna Herttoniemen kautta kulkemiseen. Uusien raitiolinjojen käyttäjämääräksi on arvioitu noin 37 000 nousua arkivuorokaudessa vuoden 2040 ennusteessa. Raitiotieyhteyden toteuttaminen keventää metron kuormitusta Herttoniemen ja Sörnäisten välillä noin 11 %. Metron mitoituksukuormituksen ennustetaan ylittyvän em. osuudella vuonna 2024, jos maankäytön kasvu on ennustetun mukainen eikä Itä-Helsingistä rakenneta rinnakkaista runkoyhteyttä kantakaupunkiin.

Kruunusillat-hankkeessa toteutettava pyöräbaana parantaa merkittävästi pyöräliikenteen olosuhteita. Matka Kruunuvuorenrannasta keskustaan puolittuu uuden yhteyden myötä. Baanayhteys parantaa myös yhteyksiä keskustasta Kalasatamaan ja Korkeasaareen.

Toteutettavat jalankulkuyhteydet parantavat Kalasataman ja keskustan välistä saavutettavuutta ja tuovat myös Korkeasaaren ja Mustikkamaan kävelyetäisyydelle keskustasta.

Raitiotieyhteys vähentää ajoneuvoliikenteen kasvupainetta Laajasalon-tiellä ja Herttoniemessä sekä Itävälällä.

Kruunusillat-hanke ja uusi raitiotieyhteys tukee Laajasalon täydennysrakentamista ja maankäytön tiivistymistä. Kruunuvuorenrannan asemakaavoitus ja muun Laajasalon täydennysrakentamissuunnitelmat perustuvat uuden joukkoliikenneyhteyden toteutumiseen. Uusi yhteys parantaa koko Laajasalon alueen saavutettavuutta niin kävelyn, pyöräilyn kuin joukkoliikenteenkin osalta. Yhteyden avulla Kruunuvuorenranta voidaan kytkeä toiminnallisesti kantakaupunkiin. Raitiotie tukee Yliskylän kehittymistä Laajasalon keskuksena.

Laajasalon seudullinen saavutettavuus paranee merkittävästi hankkeen toteutuessa, mikä nostaa maan arvoa yhteyden varrella. Tonttimaan myynti- ja vuokratuotot kaupungille ovat Laajasalossa nykyarvoltaan noin 33 M€ ja maankäyttösopimuskorvausten tuotto nykyarvoltaan noin 7 M€ suurempia kuin jos hanketta ei toteuteta, 30 vuoden laskentajakson aikana. Arviot perustuvat syksyn 2014 tietoihin maankäytöstä ja sen kehittymisestä.

Kruunusillat-hanketta on arvioitu myös liikennehankkeena Liikenneviraston väylähankkeiden n välistä eroa. Menetelmä ei ota huomioon hankkeen kaikkia mahdollisia hyötyjä, erityisesti maankäytön, pyöräilyn ja jalankulun osalta. Kannattavuuslaskelmassa Kruunusillat-hanke on saanut hyöty-kustannussuhteeksi 0,7 kun vertailuvaihtoehtona on tehostettu bussiliikenne Herttoniemeen. Vertailuvaihtoehdon vaatimia infrastruktuurin investointikustannuksia tai suuren bussimäärän toiminnallisuutta ei ole laskelmissa huomioitu.

Suunnittelun vaiheet ja tehdyt päätökset

Yleissuunnitelman laatiminen on käynnistetty kaupungin aloitteesta.

Yleiskaavassa 2002 esitettiin uutta maankäyttöä Kruunuvuorenrantaan ja liikenneratkaisuksi suoraa raideliikenneyhteyttä keskustaan.

Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta linjasi Kruunuvuorenrannan osayleiskaavoituksen suunnitteluohjelmasta kokouksessaan 2.6.2005: "Alueen liikenteen perustana on suora raidejoukkoliikenneyhteys Helsingin niemelle siten, että se palvelee myös muuta Laajasaloa. Joukkoliikenneyhteys toteutetaan alueen rakentamisen alkaessa 2010-luvun alussa, jolloin se tukee joukkoliikenteeseen perustuvaa liikkumiskulttuuria ja tekee mahdolliseksi alueen joukkoliikenteeseen perustuvan kaavoituksen. Yhteyden vaihtoehtoina selvitetään sekä silta- että tunneliratkaisua. Osayleiskaavassa varaudutaan keskustasta Kruunuvuorenrannan kautta Santahaminaan kulkevan metroyhteyden rakentamiseen."

Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 17.6.2008 esittää kaupunginhallitukselle, että Laajasalon ensimmäisen vaiheen raideyhteydeksi valittaisiin raitiotie siltayhteyksin Laajasalosta Korkeasaaren, Sompasaaren ja Kruununhaan kautta keskustaan.

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 12.11.2008 hyväksyä Laajasalon joukkoliikenteen raideratkaisun jatkovalmistelun pohjaksi raitiotie- ja siltavaihtoehdon välillä Laajasalo–Korkeasaari–Sompasaari–Kruununhaaka.

Kaupunginhallitus on täytäntöönpanopäätöksessään 17.11.2008 kehoittanut joukkoliikennelautakuntaa ja kaupunkisuunnittelulautakuntaa laatimaan hankesuunnitelmat ja tarpeelliset kaavat niin, että raitioyhteys voitaisiin toteuttaa Kruunuvuorenrannan rakentamisen alkuvuosina.

Kaupunginhallitus päätti antaa 16.9.2013 10 vuoden investointisuunnitelman valmisteluun jatkosuunnitteluohjeeksi, että tavoitteena on aloittaa Kruunuvuoren siltaratkaisun toteuttaminen vuonna 2017 tai viimeistään vuonna 2019.

Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteisiin on kirjattu, että tavoitteena on liittää Vartiosaari osaksi Kruunusiltojen kautta kulkevaa raitiotieverkostoa. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 26.11.2013.

Laajasalon raideliikenteen vaihtoehdoista on tehty ympäristövaikutusten arviointi, jonka arviointiselostus valmistui 2014. Arvioinnissa vertailtiin yhteyden erilaisia toteuttamismalleja.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015:ssä on esitetty Laajasaloon ulottuva raitiotieyhteys vuosina 2026–2040 toteutettavana raideinvestointina. Hankkeen osalta on kuitenkin mainittu, että se saattaa toteutua aiemmin osana Helsingin kaupungin investointiohjelmää.

Kaupunkisuunnittelulautakunta on 10.11.2015 päättänyt yleiskaavaehdotuksesta, joka on ollut nähtävillä 29.1.2016 asti. Yleiskaavaehdotuksessa on esitetty raitiotieyhteys keskustasta Laajasaloon raitiotien yleissuunnitelmassa esitetyn reitin mukaisesti osana joukkoliikenteen runkoverkkoa.

Kaupunginvaltuusto on 4.11.2015 hyväksynyt asemakaavan nro 12305 Kruunuvuorenrannan joukkoliikenneyhteyden asemakaava. Tämä asemakaava mahdollistaa raitiotiesillan toteuttamisen Nihdistä Korkeasaaren kautta Kruunuvuorenrantaan. Asemakaavan lähtökohtana on vuosina 2012–13 järjestetyn Kruunusiltojen suunnittelukilpailun voittanut eh-

dotus Gemma Regalis (WSP Finland). Samalla kaupunginvaltuusto on hyväksynyt liikennesuunnitelman Nihdin ja Kruunuvuorenrannan välille.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt 2.12.2015, että Helen Oy:n kehitysohjelma toteutetaan erilliseen lämmöntuotantoon perustuvan hajautetun ratkaisun mukaisena, ja että Hanasaaren nykyisen energiahuoltoalueen käyttötarkoitusta muutetaan biolämpökeskusten valmistuttua 31.12.2024 mennessä siten, että voimalaitostoiminta alueella päättyy ja voimalaitos suljetaan.

Vuorovaikutus

Viranomaisyhteistyö

Kruunusillat-hankkeen valmistelun yhteydessä on tehty kiinteää yhteistyötä rakennusviraston, Helsingin kaupungin liikennelaitoksen, Korkeasaaren eläintarhan sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän kanssa. Lisäksi yhteistyötä on tehty Helsingin kaupunginkanslian, ympäristökeskuksen, kaupunginmuseon, pelastuslaitoksen, liikuntaviraston, Helsingin Satama Oy:n, Helsingin seudun ympäristöpalvelujen sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja aluehallintoviraston kanssa.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt lausuntoja viranomaistahoilta Kruunusillat-hankkeen raitiotien yleissuunnitelmasta 1.3.2016.

Lausunnon ovat antaneet yleisten töiden lautakunta, Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikennelaitoksen johtokunta, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, Korkeasaaren eläintarha, kiinteistölautakunta, pelastuslautakunta, ympäristölautakunta, Helsingin Satama Oy, Helen Oy, Helen Sähköverkko Oy, Liikennevirasto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, Museovirasto ja Liikuntavirasto.

Viranomaisten lausuntojen tiivistelmät sekä vastineet niihin ovat vuorovaikutusvaikutusraportissa. Viranomaisten lausunnot huomioidaan myös Kruunusillat-hankkeen hankesuunnitelman valmistelussa. Yleisten töiden lautakunta ja HKL:n johtokunta toteavat lausunnoissaan, ettei niillä ole huomautettavaa raitiotien yleissuunnitelmasta.

Mielipiteet

Yleissuunnitelman laatiminen aloitettiin vuonna 2014. Hanketta on esitelty useissa tilaisuuksissa vuosien 2014–2016 aikana. Sitä ennen hanketta on vuorovaikutettu kattavasti ympäristövaikutusten arviointimenetelyssä (2010–2014), siinä muodossa kuin se silloin oli suunnitelmassa.

Siltaillassa v. 2014 esiteltiin raideliikenneyhteyttä, Nihti–Kruunuvuoren-ranta -osuuden siltojen asemakaavaluonnosta ja alustavaa liikennesuunnitelmaa sekä siltojen suunnittelua.

Hanketta on esitelty useissa asukastilaisuuksissa mm. Laajasalossa, Kruununhaassa ja Merihaassa.

Kruunusillat-hankkeen raitiotien reitti on esitetty yleiskaavaehdotuksessa, joka on ollut nähtävillä 29.1.2016 asti.

Siltaillassa 15.2.2016 julkistettiin raitiotien yleissuunnitelma ja siihen liit-tyvä aineisto. Lisäksi esiteltiin Nihti–Korkeasaari–Kruunuvuorenranta -osuuden katusuunnitelmaluonnokset. Kaupunkilaisille annettiin mahdol-lisuus kertoa mielipiteensä suunnitelmista 26.2.2016 asti. Mielipiteitä kerätään useiden kanavien kautta (palautelomake ja virtuaalimalli Lai-turilla, hankkeen ja vastuuhenkilöiden sähköpostiosoitteet).

Kruunusillat-hankkeen raitiotien yleissuunnitelmasta esitettiin 27 kirjal-lista palautetta (Pa1-Pa27). Lisäksi mielipiteitä on esitetty yleissuunni-telman valmistelijoille suullisesti asukastilaisuuksissa.

Mielipiteissä korostuivat seuraavat teemat:

- Raitiotieyhteyden toiminnallinen kokonaisuus
- Raitiotien linjaus ja vaikutukset Merihaassa
- Pyörätiejärjestelyiden sujuvuus ja turvallisuus
- Laajasalon joukkoliikenneyhteyden vaihtoehtoiset toteutustavat
- Liikenteen toimivuus keskusta-alueella
- Siltojen toteuttamisen laatu ja työmaa-aikaiset järjestelyt

Mielipiteet ja niiden vastineet on esitetty aihepiireittäin vuorovaikutusra-portissa. Vuorovaikutusraportti on liitteenä.

Jatkotoimenpiteet

Kruunusillat-hankkeen hankesuunnitelmaa valmistellaan rakennusvi-rastossa ja HKL-liikelaitoksessa ja se valmistuu huhtikuussa 2016. Hankesuunnitelma käsitellään yleisten töiden lautakunnassa ja HKL-lii-kelaitoksen johtokunnassa.

Raitiotien yleissuunnitelma ja Kruunusillat-hankkeen hankesuunnitelma muodostavat yhdessä sen kokonaisuuden, joka viedään kaupunginhal-lituksen ja edelleen kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Hankesuunnitelmaa koskevat lausunnot otetaan huomioon hankesuun-nitelman käsittelyn yhteydessä yleisten töiden lautakunnassa ja HKL-lii-kelaitoksen johtokunnassa.

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö
Reetta Putkonen

Lisätiedot

Niko Setälä, liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu, raitiotie, puhelin: 310 37031
niko.setala(a)hel.fi
Ulla Kuitunen, projektipäällikkö, kaavoitus, puhelin: 310 37293
ulla.kuitunen(a)hel.fi
Ville Alajoki, projektinjohtaja (rakennusvirasto) hankesuunnittelu, puhelin: 310 39848
ville.alajoki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Sijaintikartta](#)
- 2 [Yleissuunnitelmaraportti](#)
- 3 [Liikenteen yleissuunnitelmat](#)
- 4 [Hankearviointiraportti](#)
- 5 [Kustannusraportti](#)
- 6 [Alustava hankesuunnitelman tiivistelmä](#)
- 7 [Vuorovaikutusraportti 26.4.2016](#)
- 8 [Raide-Jokerin ja Laajasalon raitiotieyhteyden kaupunkitaloudellinen arviointi](#)
- 9 [Kruunusiltojen laajennettu hankearviointi](#)
- 10 [Mielipiteet](#)
- 11 [Lausunnot](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

- Liite 1
- Liite 2
- Liite 3
- Liite 4
- Liite 5
- Liite 6
- Liite 7
- Liite 8
- Liite 9

Ne mielipiteensä esittäneet, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 7

03.05.2016

Lsp/2

Tiedoksi

Yleisten töiden lautakunta/Raimo K. Saarinen
HKL-liikelaitos/Ville Lehmuskoski

Päätöshistoria

[Kaupunkisuunnittelulautakunta 26.04.2016 § 149](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Hankenumero 0855_1

Esitys

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

[26.04.2016 Pöydälle](#)

Pöydällepanoehdotus:

Risto Rautava: Pyydän asian viikoksi pöydälle.

[01.03.2016 Ehdotuksen mukaan](#)

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö
Reetta Putkonen

Lisätiedot

Niko Setälä, liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu, raitiotie, puhelin: 310 37031
niko.setala(a)hel.fi

Ulla Kuitunen, projektipäällikkö, kaavoitus, puhelin: 310 37293
ulla.kuitunen(a)hel.fi

Ville Alajoki, projektinjohtaja (rakennusvirasto) hankesuunnittelu, puhelin: 310 39848
ville.alajoki(a)hel.fi

[Pelastuslautakunta 12.04.2016 § 52](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Lausunto

Pelastuslautakunta antoi Kruununsillat-hankkeen Laajasalon raitiotieyh-
teyden yleissuunnitelmasta seuraavan lausunnon:

Kevyen liikenteen ja raitiovaunukaistojen keskikaiteeseen tulee sijoittaa
nostolava-auton mitoituksella tehtävä ajoportti tai puomi pylonin lähei-

syyteen. Pylonin kohdalla olevan leveän portin lisäksi keskikaitteeseen tulee sijoittaa sairasautolla ajettavia portteja 200m:n välein.

Pelastuslaitos suosittelee sillan suuntaisesti aukeavia portteja tai puomeja talvikunnossapidon helpottamiseksi ja muulle liikenteelle aiheutuvien riskien minimoimiseksi.

Kaikilla Kruunusillat kokonaisuuteen kuuluvien siltojen raide-alueilla tulee olla mahdollisuus ajaa pelastusajoneuvoilla.

Rata-alueen pinnoitteen osalta tulee varmistaa, että raitiovaunun nostaminen tunkkikalustolla on mahdollista. Raitiovaunun rungon ja sillan kaiderakenteiden väliin tulee jäädä 1200mm vapaata tilaa pelastustilanteita varten.

Asuinalueille sijoitettavat raitiovaunukiskot tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että virroitinlankojen ja rakennusten väliin jää vähintään 7metrin vapaa väli, jotta nostolava-autoilla pelastaminen on mahdollista.

Asema-aukion ja Kaivokadun kannen alapuolisen alueen poistumisjärjestelyt ja savunpoistoratkaisut tulee jatkosuunnittelussa osoittaa toimivan kokonaisuutena. Ratkaisut tulee hyväksyttävä erillisneuvotteluin pelastuslaitoksella.

Esittelijä

pelastuskomentaja
Simo Wecksten

Lisätiedot

Pekka Ronkainen, vanhempi palotarkastaja, puhelin: 31031238
pekka.ronkainen(a)hel.fi

[Korkeasaaren eläintarha 8.4.2016](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt lausuntoa Korkeasaaren eläintarhalta 8.4.2016 mennessä Kruunusillat-hankkeen Laajasalon raitiotieyhteyden yleissuunnitelmasta ja siihen liittyvästä aineistosta sekä Kruunusillat-hankkeen alustavasta hankesuunnitelman tiivistelmästä.

Korkeasaaren eläintarha toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Korkeasaaren eläintarhan kannalta Kruunusillat ja uusi raitiotieyhteys parantavat eläintarhan saavutettavuutta huomattavasti ja luovat mahdollisuuden lisätä kävijämääriä etenkin talvikaudella. Korkeasaaren

pohjoisosasta tulee yleistä aluetta ja alueella tulee liikkumaan aikaisempaa enemmän ihmisiä.

Korkeasaaren osalta uusi raideyhteys edellyttää vastaanottorakennuksen siirtämistä nykyiseltä paikaltaan Mustikkamaalta Korkeasaaren sekä eläintarha-alueen pohjois-osan aitaamista. Nykyisin Korkeasaareen saapuu vain Korkeasaaren vierailijoita, työntekijöitä ja huoltoliikennettä ja vähäinen määrä Hylkysaaren suuntautuvaa liikennettä. Vierailjoita on nykytilanteessa kesäpäivinä 5 000 – 8 000 ja tulevaisuudessa todennäköisesti enemmän. Uusi tilanne muuttaa liikennemääriä ja liikennejärjestelyjä huomattavasti.

Raitiovaunupysäkin alueelle voi samanaikaisesti saapua satoja ihmisiä. Raitiovaunupysäkin ja Korkeasaaren sillan kautta saapuvan kevyen liikenteen lisäksi Korkeasaaren vesiliikennelaiturin sijoittamista yleiselle alueelle Mischan ja Maschan aukion yhteyteen suunnitellaan. Tämä mahdollinen vesiliikenneyhteys olisi syytä huomioida liikennesuunnittelussa. Koko aukion liikennöinti tulee suunnitella huomioiden huomattava vierailijoiden määrä, joka nykyisinkin aiheuttaa ruuhkaa Mustikkamaalla ja Kulosaaressa.

Eläintarhatoiminta edellyttää alueen rajaamista ulkopuolisilta ja myös siten, että mahdollinen karannut eläin ei pääse poistumaan alueelta. Saaressa luonnollinen raja on meri, mutta uudessa tilanteessa rajaamisesta tulee huolehtia sekä rakentamisen aikana että lopullisessa tilanteessa.

Yleinen alue Palosaaren kärjessä

Kaava-alue on rajattu siten, että sillan Palosaaresta lähtevän pään alikulkutien viereen jää noin 100 m² yleinen alue Palosaaren maa-alueelle. Korkeasaari pitää tätä aluetta hankalana, koska sen kunnollinen aitaaminen on vaikeaa ja siten luvaton kulku eläintarhaan voi olla mahdollista estää. Etenkin jääpeitteen aikana alueelta voi olla hyvin lyhyt esteetön matka Korkeasaareen. Yksi vaihtoehto voisi olla pienentää yleistä aluetta ja aidata alue läheltä kevyen liikenteen väylää ja ulottaa kulkueste alikulkuun asti, siten että koko sillan alituksen jälkeinen silmukka on aidattu. Toisena vaihtoehtona voisi miettiä, onko kevyen liikenteen reitin kulku raitiotien ali välttämätöntä vai voisiko reitti pysyä sillan pohjoisreunalla.

Korkeasaaren pelastussuunnitelma rakentamisen ja uusien siltayhteyksien aikana

Korkeasaaressa on viikkaina päivinä useita tuhansia ihmisiä. Pelastussuunnittelussa täytyy varautua myös tilanteeseen, jossa koko saari täytyy evakuoida. Saaresta pääsee poistumaan maitse vain Korkeasaaren sillan ja tulevan Finken sillan kautta.

Siltojen talvikunnossapito

Lumenpoisto silloilta ja aukiolta tulee suunnitella. Korkeasaaren pohjoisosassa tilaa on niukasti, joten lumimassojen varastointi alueelle ei onnistu. Runsaslumisina talvina tulee varautua lumen kuljettamiseen pois alueelta.

Korkeasaaren ja Palosaaren välisen alueen työmaakäyttö

Korkeasaaren ja Palosaaren välinen täyttömaa tulee olemaan rakentamisen aikana työmaa-alueita ja sillan valmistuttua Korkeasaaren aluetta. Alueella ei myöskään saa aiheuttaa jatkuvaa melua, joka läheisissä eläintiloissa ylittää 65 dB. Rakentamisen aikaisessa käytössä tulee huomioida alueen tuleva käyttö eläintarha-alueena. Alueella ei saa päästää maaperään aineita, jotka voivat haitata tulevaa käyttöä tai alue on tarvittaessa puhdistettava.

Määritettäessä sallittua melutasoa villieläinsairaalan sisällä ja välittömässä ympäristössä on huomioitava, että kyseessä eivät ole tuotantoläimet vaan kuntoutettavat villieläimet, joiden toipumiselle rauhallinen ympäristö voi olla erittäin merkittävä. Villieläinten melunsiedosta on erittäin vähän tutkimuksia, mutta tiedetään, että petolintujen häiriöherkkyys on suuri. Sairaalarakennuksen piha-alueella on kuntoutushäkkejä, joiden käyttö tulee olla mahdollista myös raitiovaunuliikenteen (ja sen rakentamisen) aikana.

Korkeasaaren sillan käyttö

Korkeasaaren ja Mustikkamaan välistä siltaa käytetään Korkeasaaren huoltoliikenteeseen. Huoltoliikenne tapahtuu eläintarhan aukioloaikojen ulkopuolella, koska aukioloaikoina sillalla ja saarella on paljon jalan liikkuvia vierailijoita. Korkeasaaren huoltoliikenteen pitää toimia koko rakentamisen ajan päivittäin. Mikäli Korkeasaaren siltaa tarvitaan rakentamisen aikana työmaaliikenteeseen, niin liikennöinti pitää suunnitella yhteistyössä Korkeasaaren kanssa ja tapahtuvaksi aukioloaikojen ulkopuolella.

Korkeasaaren silta on myös Kruunusiltojen valmistuttua varattu Korkeasaaren huoltoliikenteeseen, eikä sitä avata yleiseen käyttöön ajoneuvoille. Liikenteen rajoittaminen on myös uudessa tilanteessa tärkeää, koska Korkeasaaren päässä ei ole tilaa ylimääräiselle liikenteelle ja pahimmillaan sinne harhautuvat autot olisivat raitioliikenteen tiellä tai kevyen liikenteen väylillä. Korkeasaaren eläintarha voi valvoa sillan liikennettä myös tulevaisuudessa. Mustikkamaalle tarvitaan tiomiva tekninen ratkaisu liikenteen rajoittamiseen ja tämän toteuttaminen pitäisi suunnitella osana siltaprojektia. Korkeasaaren valvomo siirtyy Mustikkamaalta uuteen vastaanottorakennukseen Korkeasaarella.

Lisätiedot

Kirsi Pynnönen-Oudman, intendentti, puhelin: 310 37882
kirsi.pynnönen(a)hel.fi

[Kiinteistölautakunta 07.04.2016 § 153](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi kaupunkisuunnittelulautakunnalle seuraavan lausunnon:

Kiinteistölautakunta toteaa, että Kruunusillat-hanke on välttämätön edellytys vain yhden siltayhteyden varassa olevan Laajasalon täydennysrakentamiselle sekä sen uusien asuinalueiden Kruunuvuorenrannan ja Vartiosaaren rakentumiselle. Alueet muodostavat olennaisen osan kaupungin lähivuosisikymmenen asuntotuotantotavoitteiden toteuttamis-potentiaalista. Lautakunta pitää erittäin tärkeänä, että sitova päätös Kruunusiltojen rakentamisesta tehdään mahdollisimman nopeasti, koska raitiotieyhteyden suunnittelu, kaavoitus, lupaprosessit ja rakentaminen näillä näkymin kestävät lähes vuosikymmenen. Samalla lautakunta toivoo, että Hanasaaren voimalan hiilenkuljetukseen olisi löydettävissä sellaisia ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat Sompasaari-Nihtiyhteyden rakentamisen muun hankkeen tahdissa. Alustavan hankesuunnitelman mukaan hiililaivaus hidastaa raitiotieyhteyden avaamista jopa kolmella vuodella.

Lautakunnalla ei ole huomauttamista raitiotien yleissuunnitelman linjauksen johdosta.

Lautakunta toteaa, että Merihaka ja Hakaniemenranta ovat tulvavaara-alueita, joiden suojaaminen vaatii uusia tulvarakenteita. Nämä alueet ovat nykyisellään noin 0,5 metriä ja vuoden 2100 ennusteeseen nähden 1,3 metriä alle tulvatason (todennäköisen korkean merenpinnan ja aaltoilun yhteisvaikutus). Lautakunta esittää, että hankkeen ja lähialueiden kaavoituksen ja kaavatarkistusten yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia (meri)täytöin edistää sekä tulvasuojelua että kalliiseen raitiolinjaan tukeutuvaa lisärakentamista.

Uusi raitiotieyhteys tulee nostamaan erityisesti Kruunuvuorenrannan tulevien, pääosin kaupungin omistamien tonttien arvoa. Kruunuvuorenrantaan on kaavailtu yhteensä noin 640 000 k-m² asuntoja ja palvelutiloja, joista kaupungin maille tulisi noin 570 000 k-m². Kaupunki on nykyisten asuinalueiden vierestä, Gunillankallion ja Borgströminmäen kaava-alueilta jo luovuttanut yhteensä noin 80 000 k-m² rakennusoi-keutta, pääosin hintasäänneltyyn tuotantoon.

Raitiotien tuoman arvonnousun arvioiminen on vaikeaa ja asiantuntijoidenkin arviot ovat parhaimmillaan vain valistuneita arvauksia. Asiantuntijoiden näkemykset arvonnoususta vaihtelevatkin 10 ja 25 %:n välillä. Vähäinen osa arvonnousuodotuksista on jo siirtynyt alueen tonttihintoihin, vaikka julkisuudessa käydyt keskustelut linjauksista ja niiden tuoma epävarmuus hankkeen toteutusaikatauluun onkin jonkin verran hillinnyt tontinsaajien maksuhalukkuutta. Pikainen, selkeä toteutus päätös ja rakennustöihin ryhtyminen hälventäisi epävarmuuksia ja nostaisi kaupungin saamia tonttituloja, vaikka suurin tonttimaan arvonnousu toteutuukin vasta niillä tonteilla, joiden asuntomyynti ajoittuu raitioliikenteen aloittamiseen.

Lautakunta toteaa, että Kruunusiltaojen Kruunuvuorenrannan tonteille tuoman arvonnousun täysimääräinen tuloutus kaupungille olisi edellyttänyt raitiotieyhteyden rakentamista ennen tontinluovutuksia. Tällöin raitiolinja olisi kuitenkin pitkään toiminut huomattavan vajaan käyttäasteella. Ottaen huomioon raitiolinjan suuret pääomakustannukset ja poistotarpeet vajaan käyttäasteella toimiminen olisi tuonut lisäkustannuksia, joiden kattamiseen tonttien alkuvuosien arvonnousut eivät välttämättä olisi riittäneet.

Esittelijä

vs. osastopäällikkö
Esko Patrikainen

Lisätiedot

Peter Haaparinne, toimistopäällikkö, puhelin: 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi
Pekka Saarinen, toimistopäällikkö, puhelin: 310 64182
pekka.t.saarinen(a)hel.fi
Ilkka Vähäaho, osastopäällikkö, puhelin: 310 37811
ilkka.vahaaho(a)hel.fi

[Ympäristölautakunta 05.04.2016 § 147](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi seuraavan lausunnon.

Kruunusilta-hanke parantaa kestäväillä liikennemuodoilla Helsingin keskustan saavutettavuutta itäisestä Helsingistä. Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että joukkoliikenteelle sekä kävelylle ja pyöräilylle suunnitellaan sujuvia liikenneyhteyksiä.

Yleissuunnitelmassa esitetään Kruunusilta-yhteyden reitti, jonka päätepisteet ovat keskustassa ja Yliskylässä sekä Haakoninlahdessa. Yleis-

suunnitelmassa esitetään, että keskustan alueella raitiotie kulkisi Hakaniemen kautta Merihakaan, josta alkaisivat siltayhteydet Nihtiin ja edelleen Kruunuvuoreen. Hankkeen myötä muodostuu uusi liikennemelulähde, joka paikoin muuttaa alueiden ääniympäristöjä. Raideyhteys muodostaa täysin uuden melulähteen muun muassa Kruunuvuoren ja Yliskylän välillä.

Yleissuunnitelmassa on arvioitu, että uusi raideyhteys aiheuttaa melua ympäristöön, mutta tarkempia selvityksiä meluvaikutuksista ei ole esitetty yleissuunnitelmassa. Raideliikenne voi aiheuttaa myös tärinää ja runkomelua, mutta myös näiden tarkemmat selvitykset puuttuvat. Jatkosuunnittelussa edellä mainitut tekijät tulee selvittää ja selvityksissä pitää huomioida myös rakentamisen aikaiset melu- ym. haitat. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota nykyisen rakennuskannan melun- ja tärinätorjuntaan, johon voidaan käytännössä vaikuttaa vain kalusto- ja raideratkaisuissa. Lisäksi on huomioitava, että rakentamisella on vaikutuksia lintujen ja kalojen elinolosuhteisiin, jotka tulee pyrkiä minimoimaan esimerkiksi rakentamisvaiheiden ajoituksella.

Esimerkiksi tulevaisuuden autottomien kaupunginosien tai hiilineutraalien kaupunkirakenteen logistisia tarpeita varten on mahdollisuuksien mukaan varauduttava mahdolliseen tavarankuljetusliikenteeseen pikaraitiotiereitillä tulevaisuudessa. Käytännössä suunnittelutyössä on vaikkapa pohdittava, kuinka mahdolliset raitiotiellä kulkevat eri tavoin toteutettavat telit ja niille kiinnitetyt koko- ja puolipitkät standardikokoiset kontit mahtuvat kulkemaan reiteillä.

Käsittely

[05.04.2016 Esittelijän ehdotuksesta poiketen](#)

Vastaehdotus:

Timo Pyhälähti: Ympäristölautakunta päätti yksimielisesti lisätä kappaleen 4 jälkeen omaksi kappaleekseen:

Esimerkiksi tulevaisuuden autottomien kaupunginosien tai hiilineutraalien kaupunkirakenteen logistisia tarpeita varten on mahdollisuuksien mukaan varauduttava mahdolliseen tavarankuljetusliikenteeseen pikaraitiotiereitillä tulevaisuudessa. Käytännössä suunnittelutyössä on vaikkapa pohdittava, kuinka mahdolliset raitiotiellä kulkevat eri tavoin toteutettavat telit ja niille kiinnitetyt koko- ja puolipitkät standardikokoiset kontit mahtuvat kulkemaan reiteillä.

Kannattaja: Joonas Haavisto

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

03.05.2016

Lisätiedot

Juha Korhonen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32080
juha.korhonen(a)hel.fi

[Yleisten töiden lautakunta 22.03.2016 § 120](#)

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunkisuunnitteluvirastolle seuraavan lausunnon:

Laajasalon raitiotie toteutetaan osana Kruunusillat hanketta. Kruunusillat -hankkeen toteuttaminen on osoitettu rakennusviraston tehtäväksi niin, että kustannukset jakaantuvat rakennusvirastolle ja HKL-liikelaitokselle. Rakennusviraston ja HKL-liikelaitoksen kymmenen vuoden investointiohjelmassa on varauduttu hankkeen rakentamiseen vuosina 2018–2025. Talousarvioehdotuksen valmistelun yhteydessä varmistetaan rakennusviraston investointimäärärahat yleissuunnitelman kustannusarvion ja kustannusjaon mukaisesti.

Asemakaavojen ja liikennesuunnitelmien valmistuminen sekä Hana saaren voimalan meriteitse tapahtuvien polttoainekuljetusten loppuminen ovat edellytyksenä aikataulun mukaiselle toteutukselle.

Hankkeen toteutusaikataulu on tiukka, mutta toteutus on mahdollista aloittaa kaupunginhallituksen asettaman tavoiteaikataulun mukaisesti, jos hankkeesta tehdään syksyllä 2016 toteutus päätös. Hankkeen onnistunut läpivieminen edellyttää riittävää panostusta projektinjohtoon ja siihen välittömästi liittyvään hankeviestintään.

Kruunusillat -hankkeeseen liittyvä Laajasalon raitiotien yleissuunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston, HKL-liikelaitoksen ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kanssa. Yleisten töiden lautakunnalla ei ole huomautettavaa raitiotien yleissuunnitelmaan.

Esittelijä

osastopäällikkö
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Ville Alajoki, projektinjohtaja, puhelin: 310 39848
ville.alajoki(a)hel.fi

[Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta \(HKL\) 17.03.2016 § 56](#)

03.05.2016

Lsp/2

HEL 2016-002187 T 08 00 02

Lausunto

HKL:n johtokunta päätti antaa Kruunusillat-hankkeen Laajasalon raitiotieyhteyden yleissuunnitelmasta seuraavan lausunnon:

Kruunusillat-hankkeen Laajasalon raitiotien yleissuunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston, HKL-liikelaitoksen ja HSL:n kanssa. Yleissuunnitelma esittää Laajasalon raitiotieyhteyden toteuttamiseen vaadittavat rakennusratkaisut alustavine kustannuksineen, hankkeen kautta saavutettavat liikenteelliset ja maankäytön hyödyt sekä liikenteen operoimisen aiheuttamat kustannukset.

Yleissuunnitelmassa on esitetty perustellut vaihtoehdot raitiotien linjaukseen ja raitiotien toteuttamiseen.

HKL:n johtokunnalla ei ole huomautettavaa laadittuun raitiotien yleissuunnitelmaan.

Hanke toteutetaan HKL-liikelaitoksen ja rakennusviraston yhteistyössä siten, että rakennusvirasto vastaa projektin johtamisesta. Rakennusviraston ja HKL-liikelaitoksen budjeteissa on varauduttu Kruunusilltojen ja siihen sisältyvän raitiotieyhteyden rakentamiseen vuosina 2018-2025.

Hankkeen toteutuminen tulee edellyttämään kaksisuuntaisten raitiovaunujen käyttöä. Uudenlaisen raitiovaunukaluston käyttöönottoon tulee varautua, ja päätös kaluston hankinnasta tehdä riittävän ajoissa. Laajasalon raitiotieyhteyden toteutuminen tulee myös edellyttämään raitiovaunuvarikon rakentamista Laajasaloon ja alueen myöhemmässä kaavoituksessa tulee varautua varikon toteuttamiseen.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi